

INBRENG VERKIEZINGEN 2025: INCLUSIEVE GEBOORTEZORG

Gelijke kansen vanaf het begin: investeer in inclusieve geboortezorg

De geboortezorg in Nederland is van hoge kwaliteit, maar **niet voor iedereen even toegankelijk, veilig of passend**. Ouders die afwijken van de gevestigde norm - bijvoorbeeld op basis van sociaaleconomische omstandigheden, lichaamsgewicht, leeftijd, gender of migratieachtergrond - ervaren vaker uitsluiting en ongelijke geboorte-uitkomsten. Gezondheid heeft een **intergenerationeel karakter**, waarbij omstandigheden in het leven van ouders of grootouders, zoals stress of armoede, hun weerslag hebben op de gezondheid van het (ongeboren) kind. Al vóór de geboorte worden daarmee gezondheidsverschillen en kansenongelijkheid zichtbaar. Duidelijk is dat deze ongelijkheid niet wordt veroorzaakt door individueel falen, maar door een systeem dat is gebouwd en in stand wordt gehouden door **ongelijke normen en (onbewuste) uitsluitingsmechanismen**. Zorgprofessionals willen wel inclusieve zorg bieden, maar worden daarin belemmerd door structurele beperkingen in beleid, richtlijnen, opleidingen en communicatie.

Met de Tweede Kamerverkiezingen in aantocht vraagt Pharos daarom aandacht voor ons grootste goed: **gelijke kansen op gezondheid - vanaf het prille begin**.

Waarom actie nodig is

Diverse onderzoeken laten zien dat de geboortezorg in Nederland niet voor iedereen even veilig en inclusief is. Voorbeelden zijn:

- De grootste oorzaken van perinatale ziekte en sterfte zijn te vroeg en klein geboren kinderen. Dit komt vaker voor onder gemarginaliseerde groepen. We zien dat vermijdbare chronische stress hierbij een grote rol speelt - vooral onder zwangeren in een kwetsbare positie.
- Zeven procent van de kinderen wordt te vroeg geboren, dit brengt niet alleen hoge zorgkosten met zich mee (soms meer dan €100.000 per kind), maar vergroot ook de kans op latere gezondheidsproblemen, leerachterstanden en verhoogd zorggebruik.¹
- Jaarlijks ervaren naar schatting 25.000 mensen discriminatie in de geboortezorg.²
- Uit onderzoek naar geboortezorg voor nieuwkomers blijkt dat moedersterfte onder deze groep tot tien keer hoger ligt dan gemiddeld, en perinatale sterfte tot zeven keer hoger.³

¹ Brunt, Hoffman-Haringsma, Heyman, Naber (2023). *Als de roze wolk gitzwart blijkt*.

² Ministerie van VWS (2024). *Discriminatie in de zorg, welzijn en sport*.

³ Tankink et al. (2024). *EGALITE-rapport: Persoonsgerichte geboortezorg voor asielzoekers en statushouders in Nederland*.

Om vermijdbare gezondheidsverschillen tegen te gaan, zullen we moeten investeren in gelijkwaardige en inclusieve geboortezorg: de ultieme vorm van preventie. Dit past bovendien bij beleid dat wordt gevormd rondom de Heckman Curve⁴ het investeringsmodel voor preventie⁵ en de doelen van een Gezonde Generatie.⁶

Wat de politiek kan doen

Voor het realiseren van gelijkwaardige en inclusieve geboortezorg, doet Pharos de volgende aanbevelingen:

- **Investeer in preventie van vroeggeboorte.** Zet in op tijdige, passende zorg en ondersteuning rondom zwangerschap en geboorte - gericht op stressreductie en ondersteuning van ouders in kwetsbare situaties.
- **Versterk en verbreed de aanpak Kansrijke Start.** Zorg voor structurele inbedding en verbreding van het programma Kansrijke Start vanuit waarden als gelijkwaardigheid en rechtvaardigheid, en met aandacht voor sociale determinanten van gezondheid waar discriminatie en uitsluiting een intrinsiek onderdeel van vormen.
- **Maak toegankelijke communicatie de norm.** Zorg voor structurele inzet van professionele tolken en begrijpelijke informatie en communicatie als uitgangspunt binnen de geboortezorg.
- **Zorg voor inclusief onderwijs en een representatieve werkvloer.** Zorg binnen de geboortezorg voor scholing over vooroordelen en ongelijke kansen, eerlijke selectieprocedures en representatie op alle niveaus.
- **Herzie protocollen op vooroordelen.** Roep de sector op om vooroordelen in richtlijnen uit de geboortezorg te elimineren en audits met aandacht voor discriminatie uit te voeren.
- **Investeer in structurele en volwaardige inzet van ervaringsdeskundigheid.** Stimuleer gemeenschapsgericht werken en zorg voor eerlijke vergoedingen en gelijkwaardige behandeling van mensen met ervaringskennis.

Tot slot

Een goede gezondheid en gelijke kansen beginnen bij de zwangerschap en de geboorte. Zolang geboortezorg niet voor iedereen even toegankelijk en passend is, starten kinderen hun leven met een achterstand. Zo blijven ongelijkheid en gezondheidsverschillen bestaan. Investeren in inclusieve geboortezorg is essentieel voor een gezonde generatie. Het is tijd voor beleid dat ieder kind en iedere ouder een eerlijke start biedt.

⁴ De Heckman Curve voor Nederland. <https://www.kansrijkestart-ppp.nl/heckman/>

⁵ Ministerie van VWS (2025). *Investeringsmodel voor preventie - infographic*.

⁶ Gezonde Generatie is een initiatief van Samenwerkende GezondheidsFondsen. . <https://www.gezondegeneratie.nl/>